

دی‌دگاه

شماره: 543	موضوع: مشکل اساسی بخش صنعت: ساختار انحصاری بازار یا ناکارایی سازمانی؟
تاریخ: ۱۳۹۲/۱۰/۲۲	
تهیه و تنظیم: علی دینی ترکمانی	
<p style="text-align: right;">توضیح اجمالی:</p> <p>علت اصلی بالا بودن متوسط هزینه تولید و قیمت تمام شده در برخی بنگاه های تولیدی بزرگ مقیاس، نظیر صنعت خودروسازی یا لوازم خانگی چیست؟ در پاسخ به این پرسش معمولاً قریب به اتفاق کارشناسان بر ساخت انحصاری و نبود رقابت در بازار چنین کالاهایی در طرف عرضه تاکید می کنند و از این منظر خواستار افزایش درجهی رقابت هستند. دلیل چنین باوری نیز این است که در چارچوب مباحث نظری اقتصاد متعارف معمولاً فرض می شود که انحصارگر لزوماً به دنبال کاهش میزان تولید و افزایش قیمت با هدف حداکثر سازی سود است. به این اعتبار، قیمت کالا در بازار در نقطه ای بالاتر از متوسط هزینه تولید در بازار رقابتی تعیین می شود. این رویکرد به دلایلی نادرست است که موجب آسیب شناسی نادرست آن از مشکلات موجود در بخش صنعت می شود.</p>	
<p style="text-align: right;">نکات کلیدی:</p> <p>۱. ساخت بازار محصولاتی چون خودرو و لوازم خانگی مانند اقتصادهای پیشرفته رقابتی، حالت انحصار چند جانبه را دارد. به این اعتبار اگر قوانین و مقررات توانایی لازم برای ممانعت از تشکیل کارتل میان چنین بنگاه هایی را داشته باشد، در این صورت آن ها ناچار از رقابت برای افزایش سهم خود از بازار خواهند شد. این رقابت البته بر سر قیمت نخواهد بود که موجب شکل گیری جنگ قیمت ها می شود، بلکه بر سر افزایش کیفیت محصول و ارائه محصول و خدماتی متمایز خواهد بود که لازمه آن دسترسی به دانش پیشرفته در حوزه های مختلف است.</p> <p>۲. حتی در بازار با انحصار کامل و با فرض وجود بازدهی فزاینده نسبت به مقیاس نیز اینگونه نیست که عرضه کننده از طریق کاهش میزان عرضه و افزایش قیمت در پی حداکثر سازی سود خود باشد. هدف ایجاد تصویر ذهنی قوی در ذهن مصرف کنندگان به عنوان تولید کننده ای که توانایی رهبری هزینه ای در بازار را دارد و وجود صرفه نسبت به مقیاس فزاینده، موجب می شود که چنین بنگاه هایی در پی کاهش متوسط هزینه تولید از طریق افزایش مقیاس تولید باشند.</p> <p>۳. در اقتصاد ما بنگاه ها نه توانایی لازم برای ارائه محصولاتی متمایز و با کیفیت بالا در بازاری با ساخت انحصاری چند جانبه مانند صنعت خودروسازی را دارند و نه توانایی استفاده از صرفه های نسبت به مقیاس در صنعتی با ساخت انحصاری مانند نورد و فولاد و خودرو سازان را دارند.</p> <p>۴. ریشه اصلی این مشکل، مربوط به ناکارایی سازمانی است که اجازه نمی دهد سرمایه گذاری در سرمایه انسانی به عنوان پایه اساسی تحولات فناورانه به خوبی پیش برود؛ ناکارایی سازمانی اجازه نمی دهد که دانش ضمنی و نه فته درون بنگاهی، انباشته شود و از این طریق تحولات فناورانه معطوف به ارائه محصولاتی متمایز و با کیفیت بالا سرعت بیشتری بگیرد. همینطور اجازه نمی دهد که بنگاهی با مقیاس بالا به خوبی مدیریت شود در نتیجه صرفه های نسبت به مقیاس کمتری ایجاد می شود.</p>	
تأیید رئیس مؤسسه:	تأیید رئیس گروه مشاوران: